Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 27 август 1970 йил, пайшанба ◆ № 199 (14.665). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

ХУШХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ПАХТАКОРЛАРГА МАШИНАЛАР

Каттақўрғондаги пахтачилик машинасозлиги заводи коллективи деҳқонларга пахтани юкловчи, сортларга ажратувчи ва чигитни дорилайдиган ажойиб машина-механизмлар етказиб беряпти. Корхона ишчи-хизматчилари ойлик ва квартал планларини ортиғи билан адо этмоқдалар. И. Муслимов, В. Малиыев, Ж. Умаров сингари коммунистлар бошчилик қилаётган бригадалар, айниқса самарали ишламоқда.

Завод ҳозир йилиги 4 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлаяпти, келажакда корхонанинг қуввати ортади. маҳсулот турлари кўпаяди. 1975 йилга келиб жами қиймати 9 миллион сўм бўлган машина, механизмлар тайёрланади.

БАЙРОҚДОР КОЛЛЕКТИВ

Намангандаги шойи ва костюмбоп газламалар комбинати қурилиши кун сайин қулоч ёймоқда. Намангандаги 10-қурилиш трестига қарашли 112 кўчма механизациялашган колонна азаматлари ҳам қурилишда фаол қатнашмоқдалар. Бу колоннада илғорларни мукофотлаш учун кўчма Қизил байроқ таъсис этилган эди. Коммунист Александр Глушченко бошлиқ бригада Қизил байроқни мана неча ойдирки, қўлда сақлаб турибди. Бригада топшириқларни ҳамиша 150-160 процентга етказиб адо этмоқда.

СОЦИАЛИСТИК ҚОЗОҒИСТОН 50 ЁШГА ТЎЛДИ

1971 ЙИЛ ҲИСОБИГА

Катта Наманган каналини қазиётган азаматлар бу йил 1 миллион 850 кубометр тупроқ ишларини бажаришга аҳд қилишган. Механизаторларнинг бугунги ғайрат-шижоати ва меҳнати улар сўзларининг устидан чиқишини кўрсатиб турибди. Экскаваторчи Павел Дионов нормани икки баравар ортиғи билан адо этмоқда, Бульдозерчилардан Ҳамид Тўрахонов, Тўхтасин Жалилов, Григорий Сорокин ва бошқа чўлқуварлар ҳам Дионовдан ўрнак олиб каналнн тезроқ қазишга муносиб ҳисса қўшишмоқда. Улар 1971 йил ҳисобига ишламоқдалар.

МЕХАНИЗАТОРЛАР АҲДИ

Боёвут районидаги К. Маркс номли колхоз механизаторлари етиштирилган ҳосилнинг асосий қисмини машиналарда териб олишга аҳд қилган эдилар. Ғўзалар шунга мослаб ўстирилди ва мўл ҳосил тўпланди. Улар теримга тайёргарлик ишларини ҳам меъёрига етказиб қўйдилар. 14 терим агрегати ремонтдан чиқарилди. Шунингдек, еттита кўсак териш агрегати ва ўттиз бешта прицеп шайлаб қўйилди.

Е. Раҳмонов, Ҳ. Бойзоқов, С. Жабборов каби ўнлаб механизаторлар техникани ремонт қилиш вақтида жонбозлик кўрсатиб ишладилар. Энди улар йиғим-терим даврида бир-бирлари билан куч синашиб, кўп, юқори сорт пахта теришга аҳдлашдилар. Колхозда техникани мавсумга шайлаш муваффақиятли тугалланди.

А. АБДУРАЗЗОҚОВ.

ДЎСТЛАР ДИЁРИНИНГ ТАНТАНАСИ

Бугун қозоқ элида катта тантана. Буюк советлар оиласининг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлган қозоқ халқи ўз республикасининг ва Қозоғистон Коммунистик партиясининг ярим асрлик тўйини ўтказмоқда. Бу байрам — бутун Совет диёрининг ҳам катта тантанасидир. Бу тўй бутун дунё меҳнаткашларининг доҳийси улуғ Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги байрами сиёсий активлик ва меҳнат ғайратини ғоят кучайтириб юборган вазиятда нишонланмоқда.

Мамлакатимиздаги барча ҳур республикалар сингари Қозоғистон Совет Социалистик Республикаси ҳам Улуғ Октябрь фарзандидир. Октябрь шарофати туфайли қозоқ халқи ҳам бошқа қардош халқлар билан елкама-елка туриб порлоқ истиқболга эришди.

Ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш, Коммунистик партиянинг мамлакатни индустрлаштириш ҳамда қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш йўлини изчиллик билан ўтказиши натижасида Қозоғистон Совет ҳокимияти йилларида йирик саноат республикасига, қишлоқ хўжалиги механизациялаштирилган ва маданияти юксалган улкан республикага айланди.

Ҳозирги вақтда Қозоғистон 1913 йилдагидан 132 баравар, 1940 йилдагига нисбатан 17 баравар кўп маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Республикада саноат ишлаб чиқариши ҳажми 1958 йилдагига нисбатан уч баравар ортди. Революциядан илгари деярли бўлмаган ва Улуғ Октябрь туфайли кенг ривожланган Қозоғистон саноат корхоналари жаҳоннинг 70 дан ортиқ мамлакатига маҳсулот юбормоқда. Шу беш йиллик даврида республикада 40 га яқин саноат корхонаси ва цехлар ишга туширилди. Қора ва рангли металлургия, электр энергияси, нефть, химия саноати, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати, машинасозлик айниқса тез суръатлар билан ривожланмоқда. Меҳнатсевар Қозоғистон халқлари ўз республикаси ва шонли Коммунистик партиясининг ярим асрлик тўйини муносиб нишонлаш учун катта завқ-шавқ билан меҳнат қилиб, бугунги кунда саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг саккиз ойлик планини муваффақиятли бажариб, юбилей йили режаларини мукаммал адо этишга астойдил бел боғлади. Поёнсиз саҳрода асосий транспорти туя ва от-улов бўлган Қозоғистон майдони бугунги кунда темир йўллар, автомагистраллар билан қопланган. Мамлакатда энг катта деб ҳисобланган Қозоғистон магистралининг бугунги юк обороти революциядан илгариги Россиянинг барча темир йўллари юк оборотидан қарийб уч баравар ортиқ.

Мамлакатимизнинг энг асосий ғалла ва чорва райони бўлган Қозоғистон қишлоқ хўжалиги тўхтовсиз ривожланмоқда. Бу ўлканинг бугунги қишлоқ хўжалиги механизациялаштирилган кўп тармоқли йирик хўжаликларга айланди. Деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари тобора кўп етиштирилмоқда. Қозоғистон шу беш йилликнинг тўрт йили мобайнида Ватанга 47,8 миллион тонна ғалла, шу жумладан пландан ташқари 7,2 миллион тонна ғалла; тўрт миллион тоннага яқин гўшт, 6,7 миллион тонна сут ва бошқа кўпгина қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб берди.

В. И. Ленин Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ «Маданиятни юксак даражага кўтариш» вазифасини қўйган эди. Барча қардош Совет республикаларида бўлгани каби қозоқ элида ҳам бу вазифа муваффақиятли ҳал қилинди. Ўз моҳиятига кўра маданий революция деб аталган бу улкан тадбир туфайли Қозоғистон ёппасига саводхон, илм-фан кенг тараққий этган республикага айланди. Ҳозирги вақтда Қозоғистонда 8 йиллик таълим амалга оширилиб, умумий ўрта таълимга муваффақиятли ўтилмоқда.

Республиканинг ишлаб чиқариш кучларини ривожлантиришда фаннинг роли тобора ошиб бормоқда. Фанлар академиясида, жуда кўп илмий тадқиқот институтлари, лабораториялар ва олий ўқув юртларида 25,4 минг илмий ходим ишламоқда. Улардан 6 минга яқини фан доктори ва фан кандидатларидир. Қозоғистон олимларининг энг муҳим кашфиётлари, ихтиролари ва илмий асарлари Ленин мукофоти ва Давлат мукофотларига сазовор бўлди. Бугунги Қозоғистонда қозоқ, рус, уйғур тиллари ва бошқа тилларда нашр этилаётган 354 газета жонажон партия ва меҳрибон Совет давлатининг илҳомбахш сўзларини элга ёймоқда. Ёзувчилар, рассомлар, композиторлар, кинематографчилар, актёрлар ва архитекторлар бошқа халқлар билан тажрибаларни ўзаро айри бошлаб, кўпгина чуқур мазмунли асарлар яратишди.

Қардош Қозоғистон ҳам худди бизнинг ўзбек диёридек халқлар дўстлигидан баҳраманд бўлган республикадир. Унда юздан ортиқ миллат ва элат вакиллари аҳил яшаб, самарали меҳнат қилмоқдалар. Халқлар дўстлиги — жамиятимизни ҳаракатга келтирувчи қудратли кучларнинг бири, социализмнинг буюк ютуғидир. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев айтганидек, «Социализм осмонида катта ва кичик барча миллатлар худди юлдузлардек порлаб турибди».

В. И. Ленин халқлар дўстлигини васият қилиб қолдирган эди. Қозоғистон халқлари бу дўстликни кўз қорачиғидай асрамоқдалар ва уни янги ғалабаларнинг битмас-туганмас манбаи деб билмоқдалар. Республика меҳнаткашлари ҳозирги вақтда беш йиллик план топшириқларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани авж олдирмоқдалар. Шаҳар ва қишлоқларнинг меҳнаткашлари КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун ўз зиммаларига янги оширилган мажбуриятлар олиб, уларни ғайрат билан амалга оширмоқдалар.

Қозоғистон Совет Социалистик Республикаси меҳнаткашлари бутун совет халқи билан биргаликда бундан буён ҳам социалистик Ватан бахт-саодати йўлида жонбозлик билан меҳнат қилиб, коммунистик қурилишга ўзларининг салмоқли ҳиссаларини қўшадилар. Ўзбек халқи азалий қадрдон қозоқ биродарига шу мақсад йўлида катта муваффақият тилаб, қўлини кўксига қўйиб, тўй муборак, азизлар дейди.

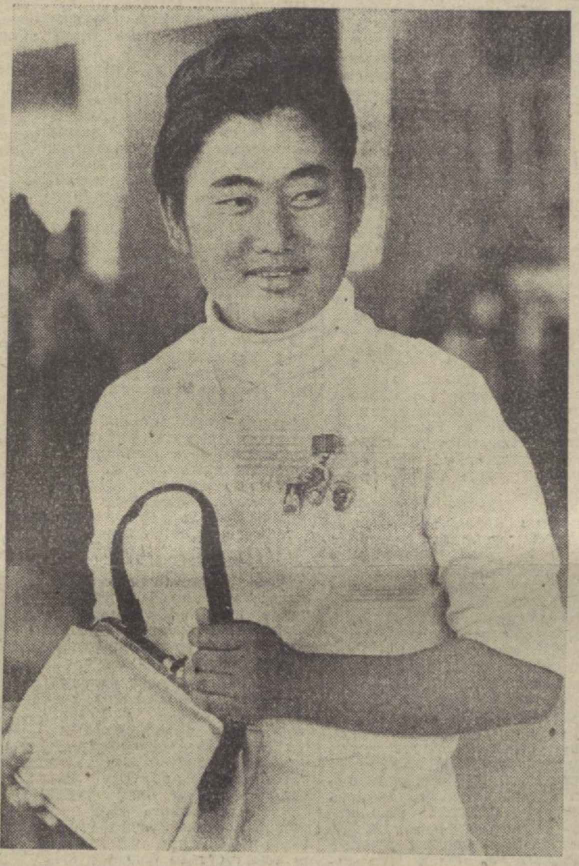

БУНДАН 10 йил аввал Мария Абенова комсомол йўлланмаси билан Ленинграддан Қозоғистонга келган эди. Ҳозир у Павлодар область қишлоқ хўжалик станциясида сут соғувчи бўлиб ишлай бошлади. Фермада ишлай бошлагандан буён орттирган катта тажрибасини ёш сут соғувчиларга қунт билан ўргатмоқда. Чапдаги суратда: СССР Олий Советининг депутати Мария Федоровна Абенова. Жамбул область «Асса» совхозининг тракторчиси Жанил Дозхўжаева уч йилдан буён ёшлар звеносига раҳбарлик қилиб келмоқда. Звено аъзолари ҳар йили гектаридан 500 центнергача етказиб қант лавлаги олмоқда. Унгдаги суратда: звено бошлиғи Ж. Дозхўжаева.

К. Нуртазин ва В. Бородин фотолари.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ОЛМАОТАГА КЕЛДИ

Қозоғистон ССР ва Қозоғистон Коммунистик партиясининг 50 йиллигига бағишланган тантаналарда қатнашиш учун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 26 августда Олмаотага келди. (ТАСС).

Ғафур ҒУЛОМ

ҚОЗОҚ ЭЛИНИНГ УЛУҒ ТЎЙИ

Азамат халқ — улкан қозоқ,
Ўзбек элидан қутлов.
Бир туғ ости бирлаштирди
Партия берган ялов.
Бир томирмиз, бир чорвамиз,
Бир қозонмиз, бир олов,
Ўртамизда неъмат тўла,
Дастурхондай кенг яйлов.
Ўзбек эли: — ўз оғам, — деб,
Ўтрик еўзламас қозоқ,
Жекам десам, жонга тутош,
Иним десам яқинроқ...
«Озод бўлсин, — деди Ленин,—
Мазлумларнинг ҳаммаси».
Парчаланди зулматларнинг
Бизни бўғган қафаси,
Сор бургутдай қанотланди
Элларнинг эркин саси,

Кулаш қизнинг овозида
Омонгелди нафаси.
Улуғ оға рус халқига
Умр бўйи миннатдор,
Минг Жамбулнинг умри каби
Умринг бўлсин пойдор.
Минг йилларга бар тутқазмас
Қондошлик тарихимиз,
Икки бошга бир манглайдай
Ярқироқ тақдиримиз.
Бир китобнинг икки бети,
Туташгандир еримиз,
Бир-бировга кундай равшан
Аёнимиз, сиримиз.
Қариндошим, туғишқоним
Улкан қозоқсан ўзинг,
Тонг отарда эгиз болқар
Ўзбек билан юлдузинг.

Олматанинг олмасидай
Қон талашган юзларинг,
Конибодом бодомидай
Қур-қуралай кўзларинг.
Олтой бўркин қинғир қўйган
Қошлари қундузларинг,
Саримойдай сўлқилдоғон,
Ғоз ўмровли қизларинг.
Ойнабулоқ сувларидек
Бахти бўлсин ярқироқ,
Женгай десам йироқ бўлмас,
Синглим десам яхшироқ.
Кечаги дашт, ҳаттоки ўз
Исмидан шармандадир,
Жаҳон-жаҳон ҳазиналар
Саҳий бу Ватандадир.
Манов олтин, манов уран,
Манов Қарағандадир,

Менделеев жадвалининг
Бариси бу кондадир.
Қозоқ боши маърифатнинг
Дурраси-ла бойланди.
Чексиз саҳро жавоҳирлар
Сандиғига айланди...
Улуғ тўйинг, қувонаман,
Йўлбарсдай гуркирайман,
Қорабайир ёлларини
Пойгаларда тарайман,
Мақтанмайман, чин айтганда,
Бир чамалаб қарайман,
Айтисуда Собит билан
Тортишувга ярайман.
Ўзбек элнинг донг қозонган
Минадай оқиниман,
Жон қозоқнинг оқинларин
Дўстиман, яқиниман.

ҚОЗОҒИСТОН ЮБИЛЕЙИДА ҚАТНАШИШ УЧУН

Қозоғистон Совет Социалистик Республикасининг ва Қозоғистон Коммунистик партиясининг 50 йиллиги байрамида қатнашиш учун Ўзбекистон делегацияси 26 августда самолётда Тошкентдан Олмаотага жўнаб кетди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов делегацияга бошчилик қилмоқда. Делегация составида Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов, Тошкентдаги В. П. Чкалов номли авиация заводининг фрезерчиси А. А. Девятова, Сирдарё область, Киров районидаги «Партия XX съезди» совхози пахтачилик бригадасининг бошлиғи А. Есқораевлар бор. (ЎзТАГ).

КУНИГА 3 ПРОЦЕНТДАН

Бригадамизда пахта терими бошланди. Дастлабки тонналар Қоракўл пахта тайёрлаш пунктига жўнатилди. Кўп меҳнат сарфлаб етиштирилган «оқ олтин»имиз биринчи сортга қабул қилинди. Суръат тобора кўтарилмоқда, ҳар куни йиллик планнинг 3 проценти миқдорида пахта тайёрлаяпмиз. Суръатни янада ошириб, яқин кунларда бу кўрсаткични 5 процентга чиқарамиз ва йиллик планни сентябрь ойидаёқ ўринлаймиз!

Колхозимизнинг бошқа бригадаларида ҳам терим бошланди. Ҳозир 750 теримчи этак боғлаб хирмонларга «оқ олтин» уймоқда. Уларнинг ҳаммаси кунлик графикни ошириб адо этяпти. Биз дастлабки кундан бошлаб колхозчиларни тез ва тоза теришга чорлаяпмиз. Тўхтахон Арашева, Муҳаррам Рустамова, Барно Сайфуллаева, Бибихон Санақулова, Раъно Бақоева каби ўнлаб теримчи қизларимиз кунлик графикни бир ярим-икки ҳиссага етказиб бажаришмоқда.

Машина теримига тайёргарлик ишлари тугалланди. «Зангори кема»лар дала бошига келтириб қўйилди. Кўсакларнинг 60-65 проценти очилиб, ғўзаларнинг барги тўкилиб бўлиниши биланоқ машина терими бошланади. Механик-ҳайдовчиларимиз мавсумда 100-150 тоннадан пахта териш мажбуриятини олиб, мусобақа боғлашди. Яқин кунларда баргни тўктиришга оммавий равишда киришилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг 1970 йил ҳосилини йиғиб-териб олиш ва давлат тайёрлов пунктларига етказиб бериш ҳақидаги қарорини ҳамма бригадаларда муҳокама қилиб чиқдик. Колхозимиз бўйича 100 га яқин теримчи мавсумда 5-10-15 тоннадан пахта териш мажбуриятини олди. Улар дастлабки кунларданоқ сўзларининг устидан чиқмоқдалар. Шу кунгача бир-бир ярим тоннага етказиб пахта терган илғор теримчиларимиз сони ўн кишидан ошиб кетди.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти теримчиларнинг унумли ишлашлари учун ҳамма шароитларни яратиб берди. Улар иссиқ овқат билан таъминланяпти. Терим ҳақи вақтида беряляпти, илғор қиз-йигитлар рағбатлантириляпти. Болалар боғча ва яслилари кўп болали оналарга яхши хизмат кўрсатяпти.

Дала шийпонимиз теримчиларнинг чинакам ҳордиқ чиқариш жойига айлантирилган. Газета-журналлар келтириб турилибди. Агитаторлар, сиёсий ахборотчилар суҳбатлар ўтказиб, одамларни янги меҳнат зафарларига чорлаяпти.

Бригадамиз бўйича ҳар гектар ердан 27 ярим центнердан хирмон кўтариш ҳақида шартнома тузган эдик. Янгиариқ райони меҳнаткашларининг чақириғини муҳокама қилгач, ҳосилдорликни гектар бошига 45 центнерга етказишга аҳд қилдик. Шунча ҳосил бор. Энди бутун куч-ғайратимизни сарфлаб, ўша ҳосилни тез кунларда сира нобуд қилмай йиғиб-териб оламиз ва юқори сорт билан давлатимизга етказиб берамиз. Колхозимиз бўйича ҳам ялпи ҳосилдорликни 3 процентга кўтарамиз.

Шарофат БАРАКАЕВА,
Бухоро область, Қоракўл районидаги «Октябрь» колхози пахтачилик бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ДЕҲҚОН КЎНГЛИДАГИ ГАПЛАР

Оқдарё районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг аъзолари республика партия ва ҳукуматининг 1970 йилги пахта ҳосилини йиғиб-териб олиш ва давлатга етказиб бериш ҳақидаги қарорини муҳокама қилгач, унда айтилган фикрлар деҳқонларнинг кўнглидаги гаплардир, демоқдалар.

— Пахта майдонимиз 170 гектар, — дейди илғор бригада бошлиғи З. Искандаров. — Кўчат сони бут, ҳосил нишоналари кўп. Лекин ўсимлик парвариш талаб қиляпти. Ғўзаларни 10 сентябргача яна бир марта парваришласак, зиммага олган мажбуриятимизни тўла бажарадиган даражада ҳосил тўплаймиз. Ҳозир ҳар туп ғўзада 10-12 тадан бўлиқ кўсак бор. Тағин 5-6 та кўсак ҳосил қилишимиз керак.

Парваришни бўшаштирмаган ҳолда пахта теримига тайёргарлик ишларини ҳам кучайтириб юбордик. 90 гектар майдондаги ҳосил машиналарда терилади. Қолган қисмини қўл кучи билан саранжом-саришталаб оламиз. Умуман йиғим-теримни узоғи билан 35 иш кунида тамомлаб, ғалаба рапортига имзо чекамиз. Ҳосилимиз ҳам, тайёргарлигимиз ҳам шунга мос бўляпти.

Колхознинг бошқа бригадаларида ҳам теримга тайёргарлик қарор асосида олиб борилмоқда.

Р. ХУДОЙБЕРДИЕВ.

Партия СССР халқлари маданиятининг социалистик мазмунини ривожлантиришга катта аҳамият бериб, унинг бундан буён ҳам ўзаро бойиб, яқинлашиб боришига, унинг интернационал негизининг мустаҳкамланишига ва шу йўл билан коммунистик жамиятга хос ягона умуминсоний маданиятнинг вужудга келишига ёрдам беради.

(СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ПРОГРАММАСИДАН).

ЯШНА-ГУЛЛА

БУЮК ДЎСТЛИК

С. ИМАШЕВ,
Қозоғистон КП Марказий Комитетининг секретари

Партиянинг навбатдаги XXIV съездини чақириш тўғрисидаги КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарорини коммунистлар, барча совет кишилари зўр қувонч билан кутиб олдилар. Кўп миллатли Қозоғистон, Совет Иттифоқидаги барча қардош республикаларнинг меҳнаткашлари шу кунларда шонли сана — Қозоғистон ССР ва Қозоғистон Компартиясининг эллик йиллигини кутиб олмоқдалар. 1920 йил 26 августда В. И. Ленин ва М. И. Калинин «Автоном Қирғизистон (Қозоғистон) Социалистик Совет Республикаси»ни тузиш тўғрисидаги декретга имзо чекдилар. Бу кун тарихга Қозоғистон Совет Социалистик Республикасининг туғилган куни бўлиб кирди.

Қозоғистон меҳнаткашлари ўз байрамларини Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллик байрами ҳамда КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг қарори вужудга келтирган зўр кўтаринкилик руҳи билан кутиб олмоқдалар. Қозоқ халқи ўз республикасининг ярим асрлик юбилейи кунида Қозоғистон экономикаси ва маданиятини ривожлантиришда муттасил беғараз ёрдам кўрсатиб келганликлари учун мамлакатимизнинг барча халқларига ва, аввало, улуғ рус халқига самимий миннатдорчилик билдиради.

Совет Қозоғистонининг ҳамма зафарлари республика меҳнаткашларининг мамлакатимиздаги барча қардош халқлар билан биргаликда қилган меҳнати туфайли жонажон Коммунистик партия раҳбарлигида қўлга киритилди. Улуғ Октябрь ғалабасидан кейин янги ҳаёт бахш этилган Қозоғистон саҳроларида бу мўъжизалар дарҳол амалга оширилгани йўқ. Бошқа қардош республикаларда бўлганидек, Қозоғистон коммунистларига ва барча меҳнаткашларига ҳам социалистик жамиятни кескин синфий кураш жараёнида қуришга, айни вақтда асрий социал ва миллий зулм, қашшоқлик ва саводсизликнинг оғир оқибатларини тугатишга тўғри келди. КПССнинг ленинча миллий сиёсатини изчиллик билан амалга ошириш туфайлигина Совет Қозоғистонининг экономикаси мислсиз даражада юксалди, маданияти равнақ топди.

Қозоғистон ССРнинг эллик йил мобайнида босиб ўтган йўли — омочдан қудратли тракторларгача, майда овуллардан муҳташам социалистик шаҳарларгача, карвон йўлларидан замонавий автострадалар ва авиалинияларгача, ёппасига саводсизликдан миллий Фанлар академиясигача бўлган йўлдан иборатдир.

Маданият даражаси паст бўлган халқ бу ишларни эплай олмасди, албатта. Шу сабабли гражданлар уруши тугаши биланоқ республикада саводсизликка қарши кескин кураш авж олиб кетди. Москва ва Ленинград, Қозон ва Тошкент босмахоналарида қозоқ мактаблари учун дарсликлар нашр этилди. Музейларимизда сақланиб келаётган ана шу дарсликларнинг сарғайиб кетган саҳифаларига бугун кексалар ҳам, ёшлар ҳам миннатдорчилик билан назар ташлайдилар, чунки бу саҳифалар — мамлакатимиз халқлари беғараз дўстлиги рамзларидан биридир.

Қаҳрамонона ярим асримиз солномасига ана шу дўстликнинг ажойиб мисоллари кўплаб ёзилган. Совет Қозоғистони тарихининг ҳамма босқичлари ана шу дўстлик билан чамбарчас боғлангандир. Ана шу йиллар мобайнида босиб ўтилган йўлга назар ташлар эканмиз, янги ҳаёт қуришда замонавий индустрия пойдеворини қўйишда, қишлоқ хўжалигини қайта ўзгартиришда, янги социалистик маданият барпо этишда қозоқ халқига фидокорона ёрдам кўрсатган қардош рус халқи ва мамлакатимиздаги бошқа халқларнинг минг-минглаб вакилларини ҳаяжон билан эсга оламиз. Қозоғистонга мамлакатнинг ҳамма томонларидан техника, асбоб-ускуна ва материаллар келиб турди.

Барча қардош халқлар кўрсатган ғоят катта ёрдам туфайлигина Қозоғистон ССР харитасида Балхаш ва Қарағанда, Усть-Каменогорск ва Семипалатинск, Чимкент ва Павлодар сингари кўплаб йирик социалистик индустрия марказлари пайдо бўлди. Россия Федерацияси, Украина, Ўзбекистон, Озарбайжон ва бошқа қардош республикаларнинг йирик илмий ва саноат марказлари Қозоғистонга кадрлар тайёрлашда, ишлаб чиқарувчи кучларни ўзлаштиришда ёрдам бердилар.

Улуғ Ватан урушининг шиддатли йилларида республикамиз душманлар устидан буюк ғалабани таъминлаган аслаҳахоналардан бири бўлди. Душманга отилган ҳар ўнта ўқдан тўққизтаси Қозоғистон қўрғошинидан қуйилган эди. Москванинг муқаддас остоналарида жонларини фидо қилиб курашган 28 панфиловчи-гвардиячиларнинг қаҳрамонона жасорати халқ хотирасида буюк жасорат ва матонат рамзи бўлиб сақланиб қолади. Ўша оловли йилларда қанча-дан-қанча шу каби жасоратлар кўрсатилди! Қарағандадан чиққан учувчи Нуркен Абдиров Николай Гостелло жасоратини такрорлади, қозоқ халқининг довюрак қизлари Маншуқ Маметова ва Олия Мўлдагулова жанг майдонларида ўз жонларини фидо қилдилар, ёш шоир ва публицист Баубек Булкишев душманга сўз билангина эмас, найза ва граната билан ҳам зарба берди. Султон Боймагамбетов душман дзоти амбразурасини ўз кўкраги билан ёпди. Афсонага айланган яна юзларча жасоратлар кўрсатилдики, буларнинг ҳаммаси ғалаба йўлида халқимизнинг ўғил ва қизлари кўрсатган буюк жасоратни эслатиб туради.

Уруш йиллари тарихга айланди. Бутун мамлакат билан биргаликда Совет Қозоғистони ҳам қудратли республикага айланди. Урушдан кейинги йилларда унинг халқ хўжалигидаги аҳамияти беқиёс ошди. Бунда ҳам совет халқлари дўстлигининг ҳаётбахш кучи яна намоён бўлди.

Қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш ана шу дўстлик тарихидаги шонли саҳифалардан бири бўлди. Қозоғистон ССРга барча қардош республикалар кадрлар, техника, зарур материаллар билан ёрдам кўрсатди. Қўриқ ерларни ўзлаштириш йилларида 25 миллион гектар экин майдони ўзлаштирилди, натижада республика мамлакатнинг энг катта дон етиштирадиган районига айланди.

Қозоғистондаги ҳар бир қурилиш, фабрика ва заводда, ҳар бир колхоз ва совхозда, ҳар бир илмий-тадқиқот муассасаси ва ижодий ташкилотда турли миллат ва элатларнинг бепоён Ватанимизда яшовчи вакиллари қўлни-қўлга бериб меҳнат қилмоқдалар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг жанговар отрядларидан бири бўлган Қозоғистон Компартияси республика қарор топаётган ҳамма босқичларда мамлакатимиз халқлари дўстлигини коммунистик қурилишдаги муваффақиятларнинг ишончли гарови деб ҳисоблаб келди ва шундай деб ҳисобламоқда. Мамлакатни индустрлаштиришдан иборат ленинча сиёсат, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш, социалистик маданиятни юксалтириш вазифалари амалга оширилаётган пайтда шундай бўлди. Қозоғистон меҳнаткашлари Коммунистик партия раҳбарлигида, улуғ рус халқи ва мамлакатимиздаги барча қардош халқлар ёрдамида Қозоғистонни қудратли индустрияга, йирик механизациялашган қишлоқ хўжалигига, илғор фан ва маданиятта эга бўлган социалистик республикага айлантирган ҳозирги пайтда ҳам шундай. Қозоғистон ССР меҳнаткашлари барча иттифоқдош республикаларнинг халқлари билан бузилмас қардошларча бирликдагина Ленин йўлидан ишонч билан борадилар ва коммунистик қурилиш ишида янгидан-янги муваффақиятларга эришаверадилар.

Республика қишлоқ ва овулларининг меҳнаткашлари совхоз ва колхозлар экономикасини мустаҳкамлаб, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни йил сайин кўпайтирмоқдалар. Шу беш йилликнинг тўрт йили ичида Қозоғистон Ватанга 47,8 миллион тонна дон, салкам 4 миллион тонна гўшт, 6.7 миллион тонна сут ва бошқа кўпгина маҳсулот берди. Шу давр ичида қишлоқ хўжалигида ғалла етиштириш ундан илгариги тўрт йилдагига қараганда 37 процент, гўшт 14 процент ва сут 26 процент кўпайди.

Эндиликда партия саноат ва қишлоқ хўжалигининг, экономикамиз барча тармоқларининг янада ривожланишини аввало техника тараққиёти суръатларини жадаллаштириш билан, илмий кашфиётларнинг натижаларини, прогрессив технологияни, Ватанимиз ва чет элдаги энг яхши тажрибани жорий этиш билан янада кўпроқ даражада боғламоқда.

Техника тараққиётини жадаллаштиришда фан ходимлари катта роль ўйнайдилар. Ўтмишда чор Россиясининг қолоқ чекка ўлкаларидан бири бўлган Қозоғистон эндиликда йирик илмий тадқиқотларни амалга ошириш учун малакали кадрларга эга. Республика Фанлар академиясининг 23 институтида 8 минг илмий ва илмий-техник ходим меҳнат қилмоқда. Қозоғистонда 100 га яқин илмий-тадқиқот институти ишлаб турибди. Қозоғистон олимлари микродунёдан то космосгача бўлган кўламдаги проблемаларни ўрганмоқдалар.

Республикада совет фанини ривожлантиришга муҳим ҳисса қўшган бир қанча йирик илмий марказлар бор. Булар орасида К. И. Сатпаев номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли геология фанлари институтини, Меҳнат Қизил Байроқ орденли химия фанлари институтини ва бошқа илмий муассасаларни тилга олиб ўтиш мумкин.

В. И. Ленин Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ маданиятни ниҳоятда ошириш вазифасини қўйган эди. Бу вазифа барча қардош республикаларда бўлганидек Қозоғистонда ҳам муваффақиятли ҳал этилди. Лениннинг маданий революцияга оид планини амалга ошира бориб, Қозоғистон партия ташкилотлари аҳолининг саводсизлигини тугатиш, умумий таълим мактаблари, маданий-оқартув муассасалари, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари шохобчаларини кенгайтириш, китоб нашр қилиш ишини йўлга қўйиш, халқ зиёлиларини шакллантириш, фан, адабиёт ва санъатни ривожлантириш, марксча-ленинча назарияни пропаганда қилиш юзасидан жуда катта иш олиб бордилар.

Республика ёзувчилари, рассомлари, композиторлари, кинематографчилари, артистлари, архитекторларининг катта отряди кўп миллатли совет маданияти хазинасига муносиб ҳисса қўшмоқда. Миллий опера ва хореография, драма санъати ва кинематография, симфоник музика ва хор, тасвирий санъат ва ҳайкалтарошлик янада ривож топди. Социалистик миллий маданиятлар тобора яқинлашиб, бир-бирини бойитмоқда, уларнинг интернационал негизи мустаҳкамланмоқда.

Биз мамнуният билан айта оламизки, кейинги йилларда бошқа қардош республикаларда бўлганидек, Қозоғистон адабиёти ва санъатида ҳам ажойиб ўзгаришлар рўй берди. Қозоқ совет адабиёти ва қозоқ санъати ҳозир адабий ва музикали миниатюралардан тортиб, йирик кўламдаги асарларгача бўлган ҳамма жанрлар бўйича ривожланмоқда.

Улуғ Октябрь туфайли вужудга келган, илгари мазлум халқнинг маънавий озод бўлишининг ажойиб самараси бўлган қозоқ совет адабиёти ягона кўп миллатли совет адабиётининг ажралмас қисми бўлиб қолди. Коммунистик партиянинг доно раҳбарлиги ва кундалик ғамхўрлиги туфайли Совет ҳокимияти йилларида адабиётимиз сифат жиҳатидан ғоят ўзгариб, бутун совет маданияти хазинасига муносиб ҳисса қўшди, юксак маънавий бойликлар яратди. Булар орасида Мухтор Авезовнинг машҳур эпопеяси — «Абай йўли» романи алоҳида ўрин эгаллайди. Бу асар халқ ҳаётининг чинакам энциклопедияси бўлиб, қозоқ адабиёти ютуқларини Совет Иттифоқидагина эмас, балки чет элларда ҳам муносиб тарзда намойиш қилди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясига қадар Қозоғистонда бирорта йирик ижодий коллектив, бирорта опера театри йўқ эди. Қозоқ музикасининг гиганти бўлмиш Қурмонғози ҳам ўзининг кўп сонли ўлмас асарларидан бирортасининг нотасини кўра олмади. Совет ҳокимияти, Коммунистик партиягина музика маданиятини ривожлантириш учун чексиз имкониятлар очиб берди. Ҳозир музика коллективлари катта профессионал маҳорат даражасига кўтарилдилар ва ўз репертуарларида классик ва миллий музиканинг машҳур асарларига эгадирлар.

Қозоғистон — кўп миллатли республика бўлиб, унда 100 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари ягона оила аъзоларидек яшамоқдалар ва меҳнат қилмоқдалар. Қозоқлар, руслар, украинлар, ўзбеклар, татарлар, уйғурлар, дунганлар, немислар, корейслар ва бошқа миллат вакиллари бир мақсад билан, мустаҳкам дўстлик билан жипслашган бўлиб, коммунистик қурилишнинг улуғвор вазифаларини бажаришга ўзларининг умумий ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Халқлар дўстлиги социалистик жамиятнинг қудратли ҳаракатлантирувчи кучларидан бири, социализмнинг буюк ютуғидир. «Кўп миллатли совет халқининг бирлиги олмосдек мустаҳкамдир, — деб таъкидлади Л. И. Брежнев «Социализм улуғ ғалабаларининг эллик йиллиги» тўғрисидаги докладида, — олмос ранг-баранг товланиб тургани сингари халқимизнинг бирлиги ҳам уни ташкил этган миллатларнинг фазилатлари билан кўркамдир. Бу миллатларнинг ҳар бири бадавлат, тўлақонли эркин ва бахтли ҳаёт кечирмоқда». Қозоғистон меҳнаткашлари Совет Иттифоқидаги барча халқлар билан дўстликни бундан буён ҳам кўз қорачиғидай сақлайдилар, социалистик интернационализм байроғини баланд кўтариб борадилар.

Қозоғистон кўп асрлик тарихида эллик йил — унча катта муддат эмас, аммо худди шу йилларда республика меҳнаткашларининг янги ҳаёти, қозоқ халқининг чинакам тарихи бошланди. Қозоғистон Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг раҳбарлиги остида совет халқларининг ягона қардошларча оиласида моддий ва маънавий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида буюк ўзгаришлар йўлини босиб ўтди. Мамлакатимиз Қозоғистон ва бошқа қардош республикалар мисолида илгари қолоқ бўлган халқлар капитализм босқичини четлаб социализмга қай тарзда ўта олишларини бутун дунёга кўрсатди

Қозоғистон Совет Социалистик Республикасининг жуда катта ютуқлари КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг ҳормай-толмай олиб борган фаолияти ва оталарча ғамхўрлигининг, барча қардош халқлар ва аввало улуғ рус халқи кўрсатган беғараз ёрдамнинг, республика партия ташкилоти ўтказган сиёсий ва ташкилотчилик ишининг, шонли ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва зиёлилар қилган фидокорона меҳнатнинг натижасидир. Қозоқ халқи, Қозоғистоннинг барча меҳнаткашлари бутун совет халқи сингари жонажон Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети теварагига жипслашган ҳолда коммунистик жамият қурилишининг улғвор вазифаларини ҳал этишга ўз ҳиссаларини қўшаверадилар, КПСС XXIV съездини янги зафарлар билан кутиб оладилар.

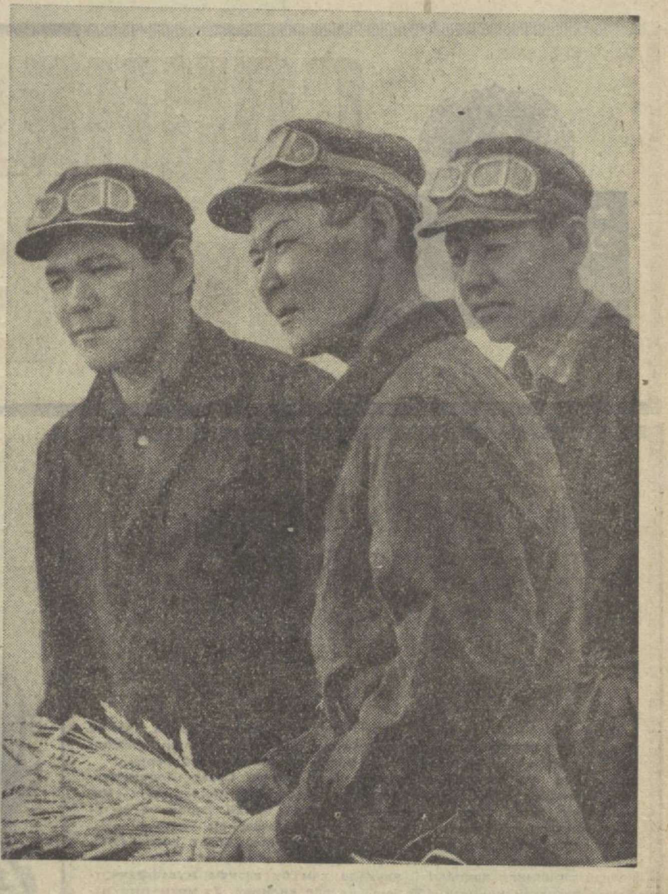

«Правда» газетаси номли совхознинг комбайнчилари — ака-ука Ураз, Ўрин ва Серик Гусмановларни ҳамма «Чўл кемалари»нинг капитанлари дейишади. Улар меҳнатда ажойиб мўъжизалар кўрсатишмоқда. Суратда: уч оғайни Гусмановлар.

Г. Копосов фотоси.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚ ВА МАҚОЛАЛАРИНИНГ ИККИ ТОМЛИГИ ҚОЗОҚ ТИЛИДА НАШР ЭТИЛДИ

ОЛМАОТАда КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев нутқ ва мақолаларининг икки томлиги «Ленин йўлидан» деган ном билан қозоқ тилида нашр этилди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг 1964 — 1970 йилларда ёзган мақолалари ва сўзлаган нутқлари икки томликка киритилган.

ФАКТЛАР... РАҚАМЛАР...

✦ Улуғ Октябрь фарзанди Қозоғистон ССР 1920 йилда автоном Қирғизистон (Қозоғистон) республикаси сифатида РСФСР составида тузилди. 1936 йил 5 декабрида эса иттифоқдош республикага айлантирилди. Ҳозир республикада 185 район, 76 шаҳар, 2 мингдан ортиқ шаҳар, қишлоқ ва овул типидаги посёлка бор.

✦ Республика территорияси 2715,1 квадрат километр, шимолдан жанубгача бўлган масофа қарийб 2000 километрни ва ғарбдан шарққача деярли 3000 километрни ташкил этади.

ФАННИНГ ШОНЛИ ЙЎЛИ

Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг юбилей сессияси бўлди. Сессия Қозоғистон ССР ва Қозоғистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишланди. Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг президенти Ш. Есенов «Қозоғистонда фан тараққиёти — ленинча миллий сиёсат ифодаси» деган мавзуда доклад қилди.

Қозоқ халқини миллий ва социал зулмдан озод қилган Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин, деб таъкидлади докладчи, Қозоғистонда фан кенг ривож топди ва республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини юксалтиришнинг қудратли воситаси бўлиб қолди.

Қозоғистон Фанлар академияси қисқа вақт ичида мамлакатнинг йирик илмий марказига айланди. Геологияни ривожлантиришда, фойдали қазилмалар чиқариш ва қайта ишлашнинг илмий асосларини вужудга келтиришда катта муваффақиятларга эришилди. Химия фани, тупроқшунослик, ботаника, физиология, зоология, генетика соҳасида талайгина ютуқлар қўлга киритилди.

Металлогения, юксак энергиялар ва космик нурлар физикаси, юксак даражада концентрлаштирилган фосфорли ва мураккаб ўғитлар химияси ҳамда технологияси каби муҳим илмий йўналишлар вужудга келди. Чўл ва ярим чўл районларда ер ости сувларини ўрганиш натижалари зўр эътиборни ўзига жалб этади. Ижтимоий фанлар соҳасида катта муваффақиятларга эришилди. Қозоғистон олимлари ҳозирги вақтда, деди Ш. Есенов, партиянинг XXIV съездини муносиб кутиб олишга тайёрланмоқдалар.

Суратда: Қозоғистон ССР Министрлар Совети ва Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биноси.

(ТАСС фотохроникаси).

ЁШЛИК ҒУРУРИ

АБАЙ

Ёшлик ўти ёлқинлаб
Ёш юракда ёнган чоқ,
Орзу-умид тўлқинланиб,
Чайқалса, билмай қирғоқ,

Дилга қайнаш бўлади зеб,
Қўл қовушар меҳнатга.
Бугун-эрта еткум деб,
Интиларсан ниятга.

Ғайрат кириб танангга,
Ақлинг пешланар ишда.
Демассан: «мен қалайман?»
Яшнарсан ёзу қишда.

Қувват иниб белингга,
Билакда куч талашар.
Зеб бермасдан тилингга,
Майдон чиқсанг ярашар.

Ўти қайтар тананинг,
Турмас унуми узоқ.
Кекса, қари дунёнинг
Ҳузурини билиб боқ.

Чаёндай заҳар одам
Пайқамас инсонликни.
Билиб босмайди қадам,
Ўйлайди осонликни!

Дўстга дўстлик — бу фарз иш,
Ҳар бир ишда одил бўл.
Шошиш таги — ўкиниш,
Ўйлаб яшаш — тўғри йўл.

Оқ кўнгилли яхшидан
Аямагин борингни.
Яхшиликнинг нақшидан
Ёзгил дил хуморингни.

Бу ғалати, қув замон
Гул кўринар йигитга.
Ёшлик қилади туғён,
Қалби тўлиб умидга.

Бир нарсага қўл урса,
Қайта ўйлаб қарамас.
Фақат мақтаниб юрса,
Унга шунинг ўзи бас.

Бундайлар калта ўйлар,
Билмас олис-яқинни.
Юрт ҳам билганин сўйлар,
Қолдирмайди ҳақини.

Ориқ кетган алдамчи,
Мени кўп ҳам сўкмайин,
Боли томган қамишни
Урмасанг-чи кўклайин!

Қозоқчадан таржима.

СОВЕТ ҚОЗОҒИСТОНИ

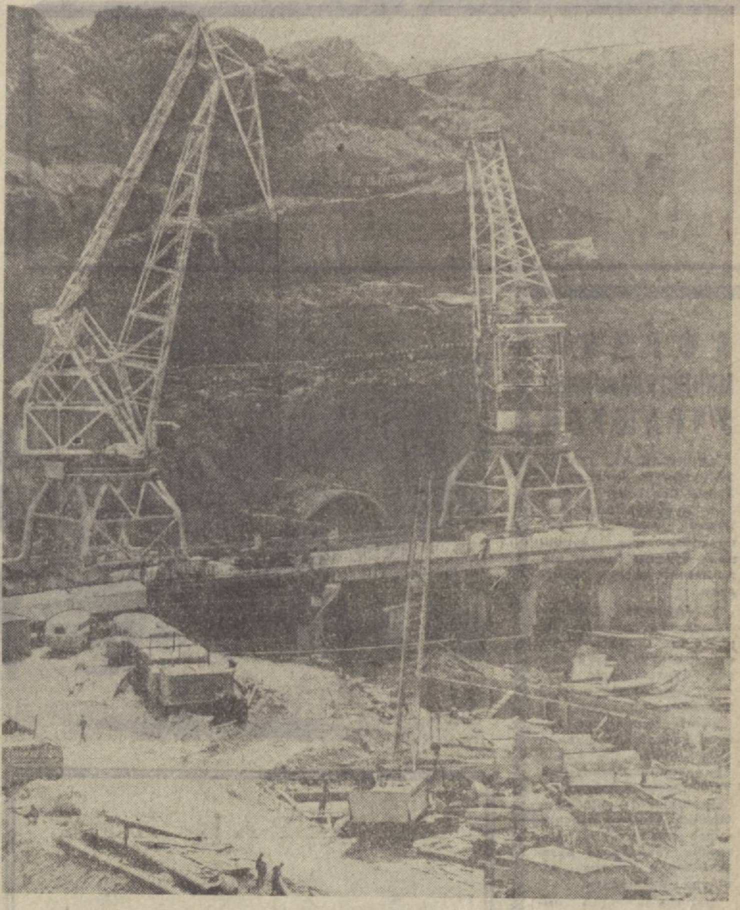

Олмаотага яқин жойдан ўтадиган Или дарёси бўйида Қапчағай ГЭСи барпо этилмоқда. Гидростанция қурувчилари коллективи янги беш йиллик шарафига мусобақани кучайтириб, шу йилнинг декабрь ойида станциянинг икки турбинасини ишга тушириш учун ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Суратда: Қапчағай ГЭСи қурилиши.

Б. Клипиницер фотоси, ТАСС фотохроникаси.

ЭЛЕКТР МИЛЛИАРДЛАРИ

Қозоғистоннинг электр станцияларида шу йилги 20-миллиард киловатт соат электр энергияси ҳосил қилинди. Бу бутун 1965 йилда ҳосил қилинганидан ҳам кўпдир.

Совет ҳокимияти ўрнатилгунча Қозоғистон амалда электр нима эканлигини билмас эди. Бугунги кунда республика электр энергияси ҳосил қилишнинг ўртача йиллик ўсиш суръатлари жиҳатидан ривожланган капиталистик давлатларда н ўзиб кетди.

Сўнгги 10 йил мобайнида Қозоғистон электр станцияларининг қуввати уч баравардан зиёд кўпайди. Қисқа муддат ичида кучли иссиқлик ва гидравлик станциялар қурилди. Поёнсиз чўллар, тоғлар ва водийлар оша электр линиялари тортилди. Натижада республика саноати ва қишлоқ хўжалигининг электр билан қуролланиши жиҳатидан мамлакатда олдинги ўринлардан бирига чиқди. Ҳозирги кунда Қозоғистондаги колхоз ва совхозларда 200 мингдан ошиқ электр мотордан фойдаланилмоқда, республикада ҳар бир қишлоқ аҳолисининг ўрта ҳисобда электр энергия истеъмоли СССР бўйича умуман олинганидан 1,5 баравар кўпдир.

Яқин келажакда республика энергетикаси янада ривож топади. Катта қувватдаги Экибастуз ГРЭСлари туркумини яратиш бўйича ишларни бошлаш режаланмоқда. Уларнинг арзон энергиясини кучланиши 1,5 миллион вольтли электр линиялари воситасида Уралга ва мамлакатимизнинг Европадаги районларига юбориш мўлжалланади.

БУХОРО ГАЗИ — ҚОЗОҒИСТОНГА

Тошкент — Фрунзе — Олмаота газ қувури трассасида Чу дарёси орқали 850 метрли қувур ўтказила бошланди. Бу мураккаб ишни қисқа муддат ичида, яъни тўрт ҳафта ичида бажаришга қарор қилинди.

Газ магистрали қурувчилари Или орти Олатовининг тобора баланд чўққисига кўтарилмоқдалар. Улар газ қувурини Қурдай довонига етказиш ишларини 6 сентябргача, яъни нефть ва газ саноати ходимларининг Бутуниттифоқ кунигача бажаришга қарор қилдилар.

Катта қурилишнинг барча коллективлари КПСС XXIV съезди шарафига зарбдор вахтада туриб ишламоқдалар. Бухоро газ конларидан олинаётган зангори олов Улуғ Октябрнинг 53 йиллиги байрами арафасидаёқ қардош Қозоғистон пойтахтида ёндирилади.

ҒАЛЛА ТАЙЁРЛАШ ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

Жамбул области қишлоқ хўжалигининг меҳнаткашлари партия XXIII съезди ҳамда КПСС Марказий Комитетининг Пленумлари қарорларини бажара бориб, бу йил ғалладан яхши ҳосил етиштирдилар, ўрим-йиғимни уюшқоқлик билан ўтказдилар ва давлат планини, давлатга пландагидан ташқари ғалла сотиш юзасидан зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини бажардилар.

Ватан омборларига маккажўхоридан ташқари 432 минг тонна ғалла тўкилди. 324 минг тонна буғдой харид қилинди, ем-хашак экинлари маҳсулотларини сотиш плани ошириб бажарилди.

Давлатга пландагидан ташқари ғалла сотиш давом этмоқда.

Областнинг колхоз ва совхозларида КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун, маккажўхори, бошқа экин маҳсулотлари ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва уларни давлатга сотиш планларини тўла, ошириб бажариш учун социалистик мусобақа кенг қулоч ёйдирилмоқда.

МУНОСИБ СОВҒА

КПСС XXIV съездини, Қозоғистон ССР ва Қозоғистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш мусобақасига қўшилган республика меҳнаткашлари катта муваффақиятга эришдилар. Саноат корхоналарининг коллективлари маҳсулот реализация қилиш ҳажми ва кўпчилик энг муҳим буюм турларини ишлаб чиқариш юзасидан 8 ойлик планни муддатидан илгари — 25 августда бажардилар.

1970 йилнинг 7 ойи мобайнида саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши бултурги шу даврдагига нисбатан 12 процентни ташкил қилди.

МЕНИНГ ЮРТИМ

Сирбой МАВЛЕНОВ,
Абай мукофоти лауреати.

Мен сенинг тоғларинг қилсам тарона,
Қадимий чўлларим қолур ўкиниб.
Бу ерда жийронлар кишнаб, ел миниб,
Кўкидан булутлар кўчар ҳар ёна.
Йилдан йил яшариб, эй она юртим,
Яшнарсан йилларни доғда қолдириб.
Кўксингда Оролинг асов, бетиним,
Боладай ўйноқлаб, тўлқин елдириб,
Димоғим қитиқлар янги соққан сут,
Гоҳ қимиз хуш бўйи, гоҳ кечки тутун.
Сен қўшиқ,
Сен қизлар кўзидаги ўт,
Сен норғул йигитлар сеҳрисан бутун.
Мен саҳро мафтуни.
Болалар унда
Қувлашиб ўйнашса, қучаман маҳкам.
Иложи бўлсайди сени ҳам кунда
Боладай қучоқлаб ўпардим, ўлкам!
Сен қалбим иссиғи,
Ҳаётим кўрки,
Сен бору йўғимсан,
Имоним, эрким.
Сен агар бўлмасанг кимга ёзардим,
Ким билсин, шоир ҳам бўлмасдим,
балки...

БОТИР БИЛАН УНИНГ ОТИ ҲАҚИДА БАЛЛАДА

Жангда ботир уч мартаба ўқ еди.
— Уч, тулпорим, она юртга уч! — деди.
Эгасининг ниятини уққандай
От ҳам кишнаб, юганини юлқиди.
Кўзларида ёнар олов ва шиддат,
Елишини тезлатади ҳар муддат.
Ипак ёлда йилтираган шудрингми,
Ёки ботир кўз ёшими бекудрат?
Сўнгги довон... Манзил вақти тайиндир
Учиб келар, учиб келар қуюндай.
Ер билан кўк орасида гўё у
Кўринади кўз илғамас тийиндай.
Келади у ёв ўқига илинмай,
Келади у баланд-пастга қайрилмай,
Келади у майсаларга гўш уриб,
Чопгани ҳам, учгани ҳам билинмай.
Келади у қора тунда тонг қучиб,
Туёғидан тутун каби чанг кўчиб.
Ботир қўли маҳкам тутмиш ёлидан
Гўё қолмиш уни мангу опичиб!
Иккаласи юрт айланиб юрибди,
Севган юртин жамолини кўрибди.
Иккаласи сўнг дамгача ажралмай,
Ҳайкал бўлиб шунда туриб қолибди!

ШУҲРАТ таржимаси.

ФАКТЛАР... РАҚАМЛАР...

✦ **1917 йилда Қозоғистонда 500 га яқин коммунист бор эди. Ҳозирги вақтда Қозоғистон Коммунистик партияси сафларида 550 минг коммунист бўлиб, улар 16 минг бошланғич партия ташкилотига бирлашган. Коммунистларнинг 60 процентидан кўпи моддий ишлаб чиқариш соҳасида ишламоқда.**

✦ **Ҳозирги вақтда Д. И. Менделеевнинг химиявий жадвалида Қозоғистон ер остида топилмаган элементлар деярли қолмади.**

✦ **Разведка қилинган мис запаслари бўйича Қозоғистон Совет Иттифоқида РСФСРдан кейин иккинчи ўринда туради.**

✦ **Ҳозирги вақтда Қозоғистон ССР қўрғошин ишлаб чиқариш бўйича мамлакатда биринчи ўринда туради.**

✦ **Қозоғистонда кўмир қазиб олиш революциядан илгариги даврдагига нисбатан 300 баробардан зиёд кўпайди.**

✦ **Қозоғистон ССРнинг ҳозирги чегарасига Франция сингари беш давлат сиғиши мумкин.**

✦ **Бугунги кунда Қозоғистон 70 хорижий мамлакатга саноат маҳсулоти чиқармоқда.**

✦ **Ҳозирги вақтда Қозоғистонда 11.119 мактаб, шу жумладан, 5312 ўрта ва тўлиқсиз ўрта мактаб ишлаб турибди. 113 минг ўқитувчи она тилидан дарс бермоқда.**

✦ **1940 йилда Қозоғистонда 20 олий ўқув юрти бўлиб, унда 10,4 минг студент ўқир эди. Ҳозир республикадаги 43 олий ўқув юртида 190 мингдан кўп киши ўқимоқда.**

✦ **Қурилаётган турар-жойларни ҳар минг аҳолига тақсимлаб ҳисоблаганда Қозоғистон дунёда биринчи ўринда туради.**

ИЖОДКОРЛАР

1950 йил июнида Жамбул суперфосфат заводи биринчи маҳсулот берди. Унинг йўли Қоратоғ ҳавзаси бойликларини ўзлаштириш билан боғлиқ бўлиб, ўлкада катта химиянинг барпо бўлишини акс эттиради. Корхона ветеранлари орасида капитал қурилиш бўлимининг бошлиғи М. Г. Исломов ва суперфосфат цехининг старший қуритувчиси А. Х. Худойбергановлар бор. Уларнинг бири корхона майдончасининг биринчи қозиғини қоққан, иккинчиси илк маҳсулот тоннасини чиқаришда қатнашган. Мухбиримиз улар билан учрашиб, қуйидаги саволларга жавоб беришларини илтимос қилди.

Михаил Григорьевич, ишни нимадан бошлаган эдиларинг!

— Ҳозирги завод корпуси турган жой инсон оёғи етмаган тақир чўл эди, қурилишга тайёргарликни ёрдамчи хизмат, саноат базаси учун иморатлар қуришдан бошлаганмиз. Мен ўша вақтда прораб эдим 1948 йил февралида бўлажак цехнинг ўрнида биринчи қозиқ қоқдик. Қийинчиликлар ҳақида гапириб ўтирмайман. Қурилиш материалларини неча ўн километр узоқ масофадан таширдик. Шунга қарамай, қурилиш муддатида битказилди. 1950 йилнинг июнида суперфосфат цехи маҳсулот чиқаришга тайёр бўлди.

Абдураҳмон Худойберганович, завод қиёфаси қандай ўзгарганлигини гапириб берсангиз!

Мен яқинда пенсияга чиққан эдим-у, лекин бўш ўтиргим келмай яна цехга қайтдим. Чунки бу цех менга жуда қадрдон бўлиб қолган. Биринчи маҳсулот берган кунимиз ҳеч эсимдан чиқмайди. Дастлабки маҳсулот оз бўлса ҳам ҳамманинг севинчи ичига сиғмас эди. Қурувчилар билан химиклар меҳнатига юксак баҳо берилди.

Заводда янги ишлаб чиқаришни ўзлаштиришган жуда кўп кишилар ҳозир ҳам ғайрат билан меҳнат қилишмоқда. Қозоғистон ССР Олий Советининг депутати Ч. Алмасов, И. Демидов, Н. Сараева, В. Евтягин ва бошқалар шулар жумласидандир. Ёшлар улардан қунт билан ўрганмоқдалар.

Энди ўзгаришлар ҳақида. Ўша вақтда фақат бир цех — суперфосфат цехи бор эди, холос. Ҳозир эса етти цех бўлиб, уларнинг қиёфаси тамомила ўзгариб кетган.

Йигирма йил ичида «ҳосилдорлик витамини» ишлаб чиқариш 22 баравар кўпайди, маҳсулот хили ўн учга етди. Юбилей йили мажбуриятлари муваффақиятли бажарилмоқда. КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари завод коллективи учун янгидан-янги истиқболлар очиб бермоқда.

Заводнинг эртанги куни қандай бўлади!

— Заводнинг истиқболи ҳаммамизни хурсанд қилмоқда. Хибинск апатитлари ўрнига бутунлай маҳаллий хом ашёдан фойдаланилади. Хом ашё ташишнинг ўзидан 8 миллион сўм фойда олинади. Янада самарадор ўғит бўлган қўшалоқ суперфосфат чиқариш йўлини тутмоқдамиз. Цехлар реконструкция қилинади, янги асбоб-ускуналар билан жиҳозланади, прогрессив технология жорий этилади, янги хил маҳсулотлар чиқарилади. Хуллас, янгиликларни айтиб адо қилиб бўлмайди.

ҚАРДОШЛИК

Бундан уч ой илгари конвертор пўлатининг биринчи эритмасини берган эдик. Бу коллективимиз учун катта воқеа бўлди. Эсимда, ўша вақтда металлурглар билан бирга цехда қурувчилар, монтажчилар, мартенчилар, домначилар, хуллас шу соатда ишдан бўш бўлган одамларнинг ҳаммаси тўпланди. Уларга қараб туриб, бу ерга бутун мамлакатимиз вакиллари тўпланганлигини кўриб ҳурсанд бўлиб кетдим. Бу ерда рус ва қозоқ, украин ва ўзбек, белорус ва татар, литвалик, корейслар тўпланишган эди... Улар бу ерга Челябинск, Нижний Тагиль, Орск, Липецк, Череповец, Жданов, Магнитогорск, Олмаота ва мамлакатимизнинг бошқа жойларидан келишган эди. Қозоғистон металлургия заводининг тўнғичини, домна печларини, мартенларни, «1700» станларини ишга туширишда ҳам шундай бўлган. Қозоғистон магниткасининг бошқа асосий объектларини қуриш ва уларни ишга туширишда ҳам шундай бўлади. Зарур пайтда мамлакатимиздаги барча халқларнинг дўстона қўл чўзишларига биз жуда ўрганиб қолганмиз. Шунинг учунки, бу — дўстлигимиз қонуни.

Цехимизда кўп миллат вакиллари ишлашади. Биринчи пўлатни қозоқ Олтинбек Дарбоев, рус Юрий Кожевин, белорус Эдуард Беленкевич, украин Владимир Сусенколар қуйишган. Юрий, Эдуард ва Владимир бу ерда яқиндан бери ишлашяпти. Улар бизга цех ишга туширилаётган пайтда келишган бўлса ҳам, тажрибалари, маҳоратлари бу ерда айниқса зарурлигини сезиб, бутунлай қолишга қарор қилдилар.

Бахтимдан ўргилайки, мен Темиртовнинг ҳамма пўлат қуйиш жараёнларида ишладим, Қозоғистон металлургия заводида иш бошлаб, ҳозир конвентор цехида меҳнат қиляпман.

М. АКБИЕВ,
Қарағанда металлургия заводи кислород-конвертор цехининг бошлиғи.

ОЛТИН БОШОҚЛАР

Эндигина тандирдан узилган нон... Димоғингизга ажойиб ҳид уради. Бу нон она еримда ўсган олтин бошоқларнинг нони.

... Мен ўз-ўзимга совет ҳокимияти бўлмаса ким бўлардиму ҳозир кимман деб савол бериб қўяман. Отам бутун умрини бойнинг хизматида ўтказди. Ўша вақтда икки ёшда эдим. Онамнинг ўрнини босган аммамнинг уйида ўсиб-улғайдим. 14 ёшга кирганда Қозоғистон Марказий Ижроия Комитети номли совхозга ишга кирдим. Бу совхоз республикамиздаги қишлоқ хўжалик корхоналарининг тўнғичи бўлиб, ўтган йили 40 ёшга тўлди.

Дастлаб ремонтчиларга ёрдам бердим. 1930 йили районда қозоқлар ичида биринчи бўлиб тракторга миндим. Ўша вақтда Америкадан олиб келинган «Катерпиллер» трактори техниканинг ажойиб мўъжизаси бўлиб туюлгач эди. Айниқса, терга ботган ҳачир билан от ер ҳайдаётганини кўрганда унинг ёнидаги бу техникага ҳамма суқланиб боқарди. Экин майдони ҳам бор-йўғи икки ярим минг гектар эди, холос.

Мамлакат билан бирга совхозларимиз ҳам мустаҳкамланиб борди, янгидан-янги ерлар ўзлаштирилди. Далаларимизга ўз Ватанимизда ишланган тракторлар келди. Лекин ҳаммани жуда хурсанд қилган нарса комбайн бўлди. Чунки, ҳосил йиғим-теримини деҳқон меҳнатининг гултожи дейишади. Меҳнатингнинг қадрига шу ерда етасан, киши.

Уримга биринчи бўлиб тушиш ҳар қандай комбайнчи учун катта байрам. Бу нарса ҳар йили такрорланиб турса ҳам унинг завқи доимо бошқача бўлиб туради. Мен 30 йилдан бери, комбайнга биринчи бор ўтирганимдан бери шундай завқ сураман.

Об-ҳаво ноқулай келган йили совхоз ғаллакорлари ҳар гектар ердан 10,9 центнердан ғалла йиғиб олдилар. Беш йилликнинг тўрт йили ичида хўжалигимиз давлатга 60.379 минг тонна буғдой топширди. Утган йилнинг ўзидагина ғалла сотишдан 747,4 минг сўм фойда олинди.

Ғаллакорларнинг бу муваффақияти — совхозимиздан бир неча километр нарида жойлашган дон хўжалиги Бутуниттифоқ институти олимлари таклиф этган қўриқ ерларни ўзлаштириш системасининг натижасидир. Бу — ўғитлардан тўғри фойдаланиш, юқори ҳосилли навларни қўлланиш ва энг муҳими янги техника самарасидир.

Улкамиз гуллаб-яшнаб, халқимиз кўкрагига шабада текканидан бери унчалик кўп вақт ўтгани йўқ. Шунинг учун ҳам биз илгариги ҳаётни ҳозирги ҳаёт билан тез-тез таққослаб турамиз, илгари ким эдигу, энди ким бўлдик деб фахрланамиз.

... Бошоққа узоқ қарайман. Бу бошоқ она еримнинг бойлиги, у бугунги кунимиз ва келажагимиз деб фахрланаман.

К. ДУСЕМБАЕВ,
Қозоғистон Марказий Ижроия Комитети номли совхоз комбайнчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

АҲДИМИЗ

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги номли бригада... Ермаковск ГРЭСи қурилиши бошқармасининг Омангелди Кусманов бошчилик қилаётган комсомол-ёшлар коллективига ана шундай юксак ном берилган. Бригаданинг ҳамма аъзолари ажойиб меҳнат намуналарини кўрсатмоқдалар.

Республика ва Қозоғистон Коммунистик партиясининг ярим асрлик тўйини муносиб кутиб олишга ҳаракат қилиб, бригаданинг беш кишидан иборат звеноси яқинда катта иш ҳажмини бажарди. Звено аъзолари ўн кун ичида 9850 метр кабель ётқизди. Бригаданинг қолган 8 аъзоси аъло меҳнат қилмоқда.

А. Кусманов бошчилик қилаётган электрослесарлар комсомол-ёшлар коллективи ўз зиммасига оширилган мажбурият олди. Улар ҳозир энг юксак меҳнат унумдорлиги учун курашиб, кундалик нормани ошириб бажармоқдалар.

А. РОМАНЕНКО,
Ермаковск ГРЭСи қурилиши бошқармаси комсомол комитетининг секретари.

Балхаш тоғ-металлургия комбинати металлургия цехининг бош конверторчиси Конесбай Алин республика тўйи шарафига бошланган мусобақада ғолиб чиққанлардан. Ўнгдаги суратда илғор ишчи Конесбай Алин. Чапдаги суратда эса Қозоғистон яйловлари манзараси.

Б. Клипиницер фотолари. (КазТАГ).

(САҲИФА МАТЕРИАЛЛАРИНИ «СОЦИАЛИСТИК ҚАЗАҚСТАН» ГАЗЕТАСИНИНГ КОЛЛЕКТИВИ УЮШТИРГАН).

Турли мамлакатларда

АФРИКА МИНИСТРЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

АДДИС-АБЕБА, (ТАСС). Эфиопия императори Хайле Селассие 1 Англия ҳукуматининг Жанубий Африка ирқчиларига яна қурол-яроғ етказиб бериш ниятларини кескин қоралади.

У Африка Бирлиги Ташкилоти министрлар кенгаши сессиясини очиш вақтида нутқ сўзлаб, бундай деди: Англия ҳукумати яқинда Претория ирқчилар режимига қурол-яроғ сотиш ҳақидаги қарорини эълон қилди. Бу қарор «Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг Жанубий Африка Республикасига қурол-яроғ етказиб беришни тақиқлаган резолюциясини қўпол равишда бузишдир».

Шу билан бирга император айтдики, Жанубий Африка Республикасига қурол-яроғ сотиш «ирқчилар режимининг мамлакат аҳолиси ғоят кўпчилигини ташкил этган африкаликлар устидан ўз ҳукмронлигини сақлаб қолиш ва янада кучайтиришга шубҳасиз, ёрдам беради».

Африкадаги мустақил мамлакатлар, деди Хайле Селассие 1, ирқчиларга қурол-яроғ етказиб бераётган мамлакатлардан «ҳамма учун хатарли бўлган ана шу йўлдан воз кечиш»ни талаб этишлари лозим.

Эфиопия императори ўз нутқида ҳали ҳам мустамлакачилар ҳукмронлиги остида бўлган Африка территорияларини озод қилиш, авваллагидек ҳозирда ҳам Африка халқлари олдида турган асосий мақсадлардан бири эканлигини эслатиб ўтди. У ана шу мақсадга эришмоқ учун қатъий чоралар кўришга даъват этди.

Аддис-Абебада навбатдаги учрашувга тўпланган Африка министрлари ҳозирги Африкага доир энг актуал проблемаларни муҳокама қиладилар ва Африка Бирлиги Ташкилоти аъзоси бўлган мамлакатлар ҳукуматлари ва давлатлари бошлиқлари ассамблеясига ўз таклифлари ҳамда тавсияларини тақдим этадилар. Ана шу ассамблея 1 сентябрда Аддис-Абебада очилади.

СУДАН ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ. Ҳартумга биринчи бор келган чет эллик кишига «Олтин бозор» энг қизиқарли жой бўлиб кўринади. Ўз молларини мақтаётган савдогарларнинг шовқини-ю, харидорларнинг ранг-баранг кийим-кечаги янги одамни лол қолдиради. Бу ернинг ҳаётк билан танишиш учун бозордан яхшироқ жойни топиш қийин.

БТА—ТАСС фотоси.

ХАТАРЛИ ЙЎЛ

◆◆

АГРЕССОРЛАРНИНГ ВАҲШИЙЛИГИ

◆◆

ДУШМАНЛАР ТАЛАФОТ КЎРМОҚДАЛАР

МУСТАҚИЛЛИК КУНИ ШАРАФИГА

КОБУЛ. 24 август. (ТАСС). Бугун Афғонистон пойтахтида мамлакатнинг саноат, қишлоқ хўжалиги соҳасида эришган муваффақиятлари виставкаси очилди. Павильонларга қўйилган жуда кўп экспонатлар ўтган 51 йил мобайнида мамлакатнинг иқтисодий мустақиллиги мустаҳкамланганлигини тасвирлайди.

Совет Иттифоқининг техника ёрдами билан қурилган «Жангалак» заводи павильонида (заводнинг ўн йиллиги бу йил нишонланди) қисмлари заводда йиғиштирилган дастлабки автобусларни, сеялка, насосларни ва бошқа қишлоқ хўжалик ускуналарини кўриш мумкин.

КОБУЛ, 24 август. (ТАСС). Пойтахтдаги энг катта «Кобул нандаре» театрида Афғонистон мустақиллигининг 51 йиллигига бағишланган катта концерт ўтказилди. Бу концертда Афғонистон ҳукуматининг таклифига биноан Кобулга келган Совет, Эрон, Ҳиндистон ва Покистон артистлари қатнашди.

Концерт тамом бўлгандан кейин валиаҳд Шаҳзода Аҳмад Шоҳ юксак маҳоратлари учун артистларга ташаккур изҳор қилди. «Совет артистларининг иштироки,— деди у, — байрамимизнинг ҳуснига ҳусн бўлиб қўшилди. Бу эса халқларимизнинг дўстлигини исбот этади. Бу дўстлик ярим асрдан кўпроқ вақтдан буён давом этиб келмоқда».

ЧЕХОСЛОВАКИЯДАН ЧИҚАРИБ ЮБОРИЛДИ

ПРАГА, 26 август. (ТАСС). ЧТК агентлиги хабар беради: Германия Федератив Республикасининг граждаилари Курт Гампель ва Ганс Кениг Чехословакия қонунларини қўпол равишда бузганликлари учун уларни Усть-Лаб шаҳридаги область паспортлар ва визалар бўлими Чехословакия территориясида туришларини тақиқлади ва Чехословакия Социалистик Республикасидан чиқариб юборди.

Бу иккала «турист» фақат ҳарбий объектлар билан қизиққанлар. Дастлаб улар Чехословакия Социалистик Республикасидаги ҳарбий зонага билдирмасдан кирганликлари учун чиқариб юборилган эдилар. Кейин улар Шимолий Чехия областидаги ҳарбий аэродромни фотоаппарат билан суратга олмоқчи бўлишди ва ҳарбий объектдан чиқиб кетиш тўғрисидаги буйруққа итоат қилишни истамадилар.

КАПИТАЛ ДУНЁСИДА

БИТТАСИ ҚОЛАДИ-КУ...

Америкалик орнитологлар оқ бошли бургутлар қирилиб кетмоқда, — деб бонг урияпти. Қишлоқ хўжалигида турли химиявий моддаларнинг кўплаб қўлланиши туфайли заҳар бургутлар овқатланадиган кемирувчи ва майда қушлар орқали уларнинг организмига ўтиб, аста-секин бу қудратли қушларга қирон келтирмоқда. Сиёсатдонларнинг эса парвои-палак. Нега деганда Қўшма Штатларнинг гербида тасвирланган оқ бошли бургутга ҳеч қандай заҳар даҳшат сололмайди. Ҳеч бўлмаса, бургутнинг биттаси қолади-ку...

МИНИСТРНИНГ АЁЛИ

Американинг юстиция министри Митчеллга унинг рафиқаси Марта жон куйдириб кўмаклашади. Марта гражданлик ҳуқуқи учун курашаётганларни ва Вьетнамдаги урушга қарши чиқаётганларни қаттиқ қораламоқда. Сенатор Фулбрейт Митчеллнинг ўтакетган ирқчи Карсуэлни олий суд аъзолигига сайлаш тўғрисидаги таклифига қарши чиққач, кечаси соат иккида Марта «Арканзас газет» редакциясига телефон қилиб, «Мен Фулбрейтнинг шармандасини чиқаришларингни талаб қиламан» деб пўписа қилди. Марта жуда кўп хат олади. Шунинг учун ҳам Митчелл унинг учун махсус секретарь ёллади. Секретарь келган хатларни ажратади. Шунга қарамай, министрша хонимнинг столига Сан-Францискодан келган қуйидаги мазмундаги хат тушиб қолди: «Тавба, шундай катта калланинг мияси шунчалик кичик бўларкан».

(«НОВОЕ ВРЕМЯ»дан).

Халқаро мавзуда

ЎЛИМ ОРОЛИ

АҚШ империалистлари ва уларнинг Жанубий Вьетнамдаги малайларининг ҳарбий жиноятларини текширувчи комиссия эълон қилган маълумотларга қараганда, Жанубий Вьетнам турмаларида 200 мингдан зиёд ватанпарвар азоб чекмоқда. Сўнгги 16 йил ичида жаллодлар қўлида юз минглаб кишилар ҳалок бўлди ёки майиб-мажруҳ қилиндилар. Америка ва Сайгон пропагандаси ҳамма ёққа жар солган аҳолини «тинчлантириш» сиёсати ана шундай амалга оширилмоқда. Жанубий Вьетнамнинг собиқ тутқунлари Ханойда журналистларга чексиз қийноқлар, очлик, сонсиз-саноқсиз қурбонлар тўғрисида, Америка—Сайгон жаллодларининг ҳаддан ташқари ёвузликлари тўғрисида гапириб беришди.

Вьетнам Демократик Республикасида Жанубий Вьетнам Республикаси ҳукумати уюштирган матбуот конференциясини шу ҳукуматнинг масъул ходими Нгуен Тхан Фионг очди. Бу аёлнинг ўзи бешта турма, шу жумладан Кондао оролидаги даҳшатли ўлим лагери чиғириғидан ўтиб келган. Кондао (уни Пуло-Кондор ва Коншон деб ҳам аташади) ороли расмий равишда «сиёсий жиҳатдан қайта тарбиялаш маркази» деб юритилади. Фионг конференция ҳайъатига ўзининг тўрт ўртоғини таништирди.

Буй Тхань Дам — 54 ёшда. Куангнгай вилоятида туғилган. Судсиз-сўроқсиз Кондао оролига жўнатилиб, бу ўлим оролида тўрт ярим йил сақланган. 33 ёшли Нгуен Тхи Хонг эса сайгонлик бўлади. Ажал ороли бу аёлни ногирон қилиб қўйган. Чан Тхам-Биньдинь вилоятининг Митханг қишлоғида туғилган деҳқон. У ўзининг 44 ёшидан 12 йилини Кондаодаги турмада ўтказди. Олти йил «йўлбарс катаги»да азоб чекди. Чан Ту — 34 ёшда. Куангнам вилоятида туғилган. Ўтган йили озодликка чиқди. Жаллодлар қийноғидан сўнг бир умрга мажруҳ бўлиб қолган.

Бу кишилар нима сабабдан ўзларининг минглаб ватандошларига ўхшаб Кондао турмаларига тушиб қолишди? Улар бошларидан не кунларни кечиришди? Бу ҳақда ўзлари гапириб беришади.

— Мен ўз дугоналарим билан Сайгонда Қўшма Штатларнинг мамлакатимиз ишларига аралашувига қарши, Жанубий Вьетнам ҳукуматининг қўғирчоқ режимига қарши ўтказилган намойишда қатнашган эдим, — эслайди Нгуен Тхи Хонг. — Полиция бизни ҳибсга олди. Сўнгра чексиз сўроқ ва қийноқлар бошланди. Мени америкаликлар Вьетнам халқини коммунизм ҳуружидан ҳимоя қиляпти деган мазмунда баёнот ёзишга мажбур қилишди. Мен бундан бош тортдим. Кейин улар алдаш йўлига ўтдилар. Турмачилар зўр бериб мени қўғирчоқ режимни ёқлаб чиқиш учун омма орасида ташвиқот олиб боришимга ундардилар. Бироқ уларнинг барча уринишлари беҳуда эди. Яна даҳшатли қийноқлар бошланди. Бир марта навбатдаги «сўроқ»дан сўнг мен беш суткагача ҳушсиз ётдим. Мени Сайгондан Тхудик турмасига жўнатишди. Кейин суд бўлди. Бироқ у менинг айбимни бўйнимга қўёлмади. Шунга қарамай мени қамоқхонадан бўшатишмади. Мен аёллар бўлимида эдим. Мен билан бирга ҳомиладорлар ҳам бор эди. Бизни ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ, ўлгидай урар эдилар. Бироқ ҳеч қайсимизнинг иродамизни бука олмадилар.

— Мени қамоққа олишларига сабаб ўтмишим бўлди: Мен француз мустамлакачиларига қарши кураш ветераниман, — дейди Чан Тхам. 1957 йилнинг 30 апрелида эрталаб соат 8 ларда мени ҳам 360 та бошқа маҳбуслар қаторида Кондао оролига элтиб қўйишди. Бу ерда бизни қўғирчоқ армияга ёлламоқчи бўлишди. 360 кишининг ҳаммаси бундан бош тортишди. Шундан сўнг чексиз қийноқ ва азоб-уқубатлар бошланди. Кўп ойлар давомида мен гўшт, балиқ, на бирорта мева татиб кўрганим йўқ. Юқоридан, темир панжара орқали бизга бир неча донадан гуруч ташлаб туришарди. Сувни эса томчилаб беришарди. Маҳбуслар орасида оғир касалликлар бошланди. Ҳар кеча уч-беш киши ўлиб қоларди.

Мени уч марта «йўлбарс катаги» деб аталган тош хоналарга қамашди. Узунлиги уч метр, бўйи эса бир ярим метр келадиган бу катакларнинг усти мустаҳкам темир панжара билан ёпиларди. Бундай жойларга хавфли маҳбусларни қўйишарди. Жаллодлар тутқунларни сув, электр токи билан қийнашар, шипга осиб қўйишарди. Қийноқлар йилдан-йилга оғирлашиб борарди. Кейинчалик ҳар бир катакка 7-8 кишини қамашадиган бўлишди. У ерда 3 киши зўрға ётар, қолган 3 таси эса бир-бирига суяниб, навбат кутишарди. Бир марта катакка 40 га яқин кишини тиқишди. Жазирама офтоб тиғи остида шу ҳолда бизни беш соат ушлаб туришди. Кишиларнинг кўплари буни кўтаролмай тик турганча жон бердилар.

На қийноқ, на очлик ва на азоб-уқубатлар ватанпарварлар иродасини бука олмади. Ҳар қандай шароитда ҳам биз бир-биримизни қўллаб-қувватлаб турдик, биргалашиб курашдик. Шундай қилиб биз 24 соатлик очлик забастовкаси эълон қилишга муваффақ бўлдик. Натижада қисман бўлса ҳам талабларимизга эришдик. Биз қачон бўлмасин, дунё аҳлининг Сайгон режими жиноятлари тўғрисида билишига ишонардик. Жаҳоннинг илғор жамоатчилиги, Вьетнам ватанпарварларини қўллаб-қувватлайди деган тушунча бизга ҳамиша умид бахш этарди.

Океан ортидан келган босқинчилар Жанубий Вьетнам тупроғида қонли из қолдиришмоқда, — дейди нафрат билан Чан Ту. — америкалик маслаҳатчилар маҳбусларни ўзлари қийнамайдилар. Бироқ улар турмалар қурилишига раҳбарлик қиладилар, сайгонлик турмачиларни қийноқнинг янги воситалари билан таъминлаб турадилар. 1968 йилнинг октябридан Кондао оролида америкаликлар назорати остида янги турма қурила бошланди. Унинг деворлари шундоққина «Қайинли» деб аталган дам олиш зонаси ёнида қад кўтаради. Бу бино шу ерга кўмилган маҳбусларнинг суяклари устига қурилади. Чунки, бу дам олиш зонаси кўп йиллар давомида ўн минглаб азоб-уқубатга дучор қилинган кишиларнинг қолдиқлари кўмилган қабристондир.

Оролдаги 10 минг маҳбус орасида 2 мингта донғи чиққан жиноятчилар бор. Турмачилар улардан жаллодлар сифатида фойдаланишади. Ана шу жаллодлардан бири бизга «Бирор кун йўққи, мен бир тутқунни ўлдирмаган бўлсам» дея мақтанди ҳам.

Оролда мен болаларни ҳам кўрдим. Улар шу ерда тутқунликда туғилган. Бу болаларни ёшлигидан оқ оғир ишларни бажаришга мажбур қилишади.

Жанубий Вьетнам қирғоқларидан 80 километр узоқликда жойлашган ажал ороли — Кондао бугунги кунда Америка ҳукмронларининг қўллаб-қувватлаши билан қўғирчоқ режими қўллаётган кўз кўриб, қулоқ эшитмаган азоб ва қийноқларнинг рамзи бўлиб қолмоқда. Фактлар эса XX аср ваҳшийларини шарманда-ю, шармисор қилгусидир.

Жаллодлар билиб қўйишсин — қасосдан қочиб қутулолмайдилар!

Б. ШУМЕЕВ.
АПН махсус мухбири.

МУВАФФАҚИЯТЛИ ҲУЖУМЛАР

ХАНОЙ, (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги кхмер информация агентлигининг маълумотларига асосланиб, хабар беради: Камбоджа миллий озодлик армияси август ойида Сиемреап вилоятида бир неча жанговар операция ўтказди.

Камбоджа Миллий озодлик армиясининг бўлинмалари 8 августда Пномпень режими қўшинларининг Кралань шаҳри атрофидаги позицияларига ҳужум қилдилар. Ана шу ҳужумлар вақтида душманнинг уч юзга яқин солдати ўлдирилди ва ярадор қилинди ҳамда кўп миқдорда қурол-яроғ ва ҳарбий-анжомлар ўлжа қилинди. Камбоджа Миллий озодлик армияси жангчилари ўша куни вилоятнинг маъмурий маркази ва маҳаллий аэродромга ҳужум қилдилар. Улар душманнинг саксондан ортиқ солдат ва офицерини сафдан чиқардилар.

7, 9 ва 13 августда Сиемреап шаҳри яқинида бўлган жангларда Камбоджа Миллий озодлик армияси бўлинмалари душманнинг 20 солдатини сафдан чиқардилар.

ЛАТИФАЛАР

Альберт Эйнштейннинг ассистенти бир куни олимга:

— Профессор, бугун барча газеталар Сизнинг етмиш ёшга тўлган юбилей кунингизни хабар қилишибди, — деганида у ишга жуда ҳам берилиб кетган эди.

— Яхши, яхши, — деди профессор китобдан бошини кўтармай.— Бир илтифот қилиб менинг номимдан унга бир гулдаста юбортирсангиз.

●

Нью-Йорк меҳмонханаларидан бирида икки лифт хизматчиси ўзаро суҳбатлашарди:

— Бир нарсага ҳайронман. Бой — бадавлатлар чойчақани камбағалларга қараганда нега жуда кам беришаркин? — дея сўрайди улардан бири.

— Шуни ҳам тушунмайсанми, бойлар бойлигини биров билиб қолмаслигини истайдилар, камбағаллар бўлса, аксинча, одамлар уларни қашшоқ, деб ўйламаслигини хоҳлашади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 18.25 — Программа. **Рус тилида:** 18.30 — «АХБОРОТ», 18.45 — «Ажойиб воқеа», 19.05 — Шарҳловчилар суҳбати. **Ўзбек тилида:** 19.30 — М. Левиев. «СУХАЙЛ ВА МЕҲРИ» (Навоий театридан олиб кўрсатилади). 21.40 — Ленинизм — давримиз байроғи. **Рус тилида:** 21.55 — «Бўри садоси» (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 13.00 — Программа. 13.05 — Янгиликлар. 13.15 — «Икки қуён ортидан қувиб» (бадиий фильм). 14.30 — Ўқувчилар учун эшиттириш. 15.00 — Бадиий ҳаваскорлар концерти. 16.00 — Янгиликлар. **ТОШКЕНТ.** 17.55 Программа. **Рус тилида:** 18.00 — Янгиликлар. 18.20 — Ўқиш бошланишига оз қолди. 18.40 — Июль Пленуми қарорлари — ҳаётга! 19.05 — Чорвоқ чироқлари. 19.25 — Раъно Шарипова куйлайди. **МОСКВА.** 20.00 — Программа. 20.05 — Янгиликлар. 20.15 — Реклама. 20.30 — Социализм дунёси. 21.00 — Янгиликлар. 21.05 — Болалар учун кўрсатув. 21.30 — Ишчилар синфи ҳақида ҳикоялар. 22.00 — «Румянцевнинг иши» (бадиий фильм). 23.45 — «ВАҚТ».

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 20.00 — Илмий-оммабоп фильм. 20.20 — Фильм-спектакль. 21.40 — Ҳужжатли фильм. 22.00 — Камер куйларидан концерт. 22.40 — Телефильм.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 27/VIII да **Сухайл ва Меҳри,** 28/VIII да **Гулсара.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 27/VIII да **Бой ила хизматчи,** 28/VIII да **Ўғирланган умр.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 27/VIII да **Ёлғончи даркор** (қишки бинода), 28/VIII да **Ажаб савдолар,** 29/VIII да **Қалам қошлигим** (қишки бинода).

КИНО

Қишки бинода

Европалик келин — ЧАЙКА», «МОСКВА», «СПУТНИК», ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош — НАВОИЙ НОМЛИ (кундуз ва кечқурун).

Ўн еттинчи осмон — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Уй васиқасини олган киши — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Парад-алле — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Баҳор сувлари — «МОСКВА» (кеч соат 9 яримда).

Ёзги бинода

(Кеч соат 8.40 минут ва 10 да бошланади)

Европалик келин — «ФЕСТИВАЛЬ».

Ўн еттинчи осмон — «ХИВА».

Уй васиқасини олган киши — ТЕЛЬМАН НОМЛИ.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ТУРИЗМ БЎЙИЧА САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯ БЮРОСИ

ПУТЕВКАЛАР СОТАДИ

«СИБИРЬ БЎЙЛАБ» ТУРИСТИК ПОЕЗДИГА

Туристлар: Олмаота, Новосибирск, Красноярск, Иркутск, Слюдянка, Ангарск шаҳарлари ва Подунский остоналарининг тарихий ёдгорлик жойлари билан танишадилар.

Туристик поезд—8 сентябрда жўнайди.

Тошкентга 28 сентябрда қайтиб келади.

Йўл харажати, овқат, экскурсион хизмат кўрсатиш ҳаммаси қўшилиб путёвка нархи 260 сўм.

«ТОШКЕНТ — КИСЛОВОДСК» МАРШРУТИ БЎЙИЧА САМОЛЁТДА 20 КУНЛИК САЁҲАТГА

ТУРИСТИК ПОЕЗДДА 16 КУНЛИК ҚАДИМИЙ РУС ШАҲАРЛАРИГА САЁҲАТГА

Тошкент — Москва — Псков, —Новгород — Ярославль — Владимир — Москва — Тошкент

Поезд 12 ноябрда жўнаб кетади ва 28 ноябрда қайтиб келади.

Путевка — 190 сўм туради.

Путевкалар ташкилотларга ва гражданларга нақд пулга ва пулни ўтказиш йўли билан сотилади.

Адрес: Тошкент шаҳар, Т. Шевченко кўчаси, 44 уй. Телефон 132-09-72.

Тошкент область прокуратураси раҳбарлари, партия ва касаба союз ташкилотлари область прокуратурасининг прокурори А. Умаровга онаси

Рохида УМАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

НОЗИК ҲИСОБ

Футбол

Ворошиловграднинг «Заря» командаси мамлакат чемпионати турнир жадвалида юқорилаб бораётган интизомли командалардан ҳисобланади. Ўтган куни «Пахтакор» ўз майдонида ана шу командa коллективини қабул қилганида, «Заря»чиларнинг бутун техник ва тактик жиҳатларини батамом ҳисобга олиб ўйнади, дейиш мумкин. Буни ўйиннинг бориши ҳам тасдиқлайди.

Москванинг «Динамо», «Торпедо» командаларини ютган, биз билан учрашувдан олдинги ўйинда киевликлар билан тенпа-тенг беллашган ворошиловградлик футболчилар «Пахтакор» майдонида астойдил ҳаракат қилишди. Уларнинг бугунги мавқеи турнир жадвалидаги ўрнидан ҳам кўриниб турибди. Йигирма учрашувдан 22 очко тўплашган. Бу йилги чемпионатнинг биринчи даврасида улар рақиблар дарвозасига саккиз тўп киритишган бўлса, иккинчи давранинг ўзида ҳам бугунгача шунча тўп киритишган. «Пахтакор» билан учрашувдан аввал Сабо Киевда 11 метрли тўпни киритолмай қолди. Шу тўп «Заря» ғалабасини рўй-рост таъминлаб бериши мумкин эди.

Мана энди Тошкентда «Заря» «Пахтакор» билан юзма-юз келди. Чемпионатнинг биринчи даврасида пахтакорчилар уларга 1:0 ҳисобида ютқизишганди. Шунинг аламини олиш учун майдон эгалари ҳамма имкониятларини ишга солишди. Ҳужум гоҳ у томон, гоҳ бу томонга силжиб борди. Ленин ўйиннинг 17-минутидаги эркин тўп меҳмонлар биринчи бўлиб ҳисобни очишларига сабабчи бўлди. Роса шайланиб туриб И Сабо тепган тўп Родик Турғуновга тегиб, дарвозамизни ишғол қилди.

Ҳисобни тенглаштириш учун кураш бошланди. Майдон эгалари ҳужумни кучайтириб юбордилар. Сергей Доценко ҳамма ерда ҳозир-нозир бўлиб турди. Гоҳ ҳужумга ўтса, гоҳ ҳимоячилар даврасида ҳаракат қилади, гоҳ ярим ҳимоячиларга кўмаклашади. Эркин Абдураимов ҳам командадошларига яхши ёрдам кўрсатди. Айниқса, Абдураимов билан Родионовнинг ўзаро ҳамкорлиги меҳмонларни тез-тез ғулғулага солиб турди.

Ўйиннинг 25-минутида Сергей Доценко командадошлари руҳини кўтарадиган иш қилди: рақиблардан уч ўйинчини алдаб ўтиб, холис ва ҳалол тўп тепди ва у Александр Ткаченконинг аҳволини танг қилиб қўйди. Бу эса ҳисобни тенглаштириш, ўйиннинг тағин ҳам қизиқарли бўлишини таъминлади.

Ўйиннинг биринчи қисми тугашига олти минут қолганида пахтакорчилар ҳисобни оширишлари мумкин эди. Лекин бу имконият бой бериб қўйилди. Исоқовнинг оёғига ростмана тўп илинган эди, у мўлжални аниқ олмай, бўш ва таваккал қилиб тепди. Натижада мурод ҳосил бўлмади. Ўйиннинг иккинчи қисми давомида командамиз ўйинчиси Петухов ҳам ноаниқ тўп тепди. Шундай воқеалар такрорланиб турди.

1:1 — нозик ҳисоб. Командалар бир «каромат» кўрсатгудай бўлса, ғалабага эришиши ё аксинча мағлубиятга учраб қолиши ҳеч гап эмас. «Пахтакор»нинг мухлислари ўйиннинг иккинчи қисми тугагунча ҳаяжонланиб турдилар: ҳар икки томоннинг биттадан тўп киритиши жуда нозик ҳисоб эди. Бу ҳисобнинг ўзгариши рақиблар фойдасига ҳал бўлиши ҳеч гап эмасди. Қисқаси, «Пахтакор»имиз ўз майдонида яйраб-яшнаб ўйнади, мухлисларини жуда хурсанд қилди деёлмаймиз. Чунки ўйиннинг бошидан охиригача ғалабага эриштирадиган бир неча имкониятлардан фойдаланилмади.

Навбатдаги турда бошқа командалар ҳам учрашишди. ЦСКА ва Москванинг «Торпедо» командаси ўртасидаги ўйин 3:1 ҳисоби билан тугади. Ростов армиячилари «Зенит» дарвозасига жавобсиз уч тўп киритишди. Кутаисининг «Торпедо»си «Шахтёр»ни 4:1 ҳисобида ютди. «Арарат» Киевнинг «Динамо» командаси дарвозасини икки тўп билан тўла эгаллади. Орджоникидзенинг спартакчилари Минскнинг «Динамо» командасини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

Навбатдаги турдан кейин командаларнинг жадвалдаги мавқеи қуйидагича:

	У	Т	О
1. «Спартак» (М)	21	35—16	28
2. «Динамо» (М).	20	28—12	27
3. «Динамо» (Тб.)	19	28—14	25
4. ЦСКА	20	30—14	25
5. СКА (Р).	21	19—13	24
6. «Динамо» (К)	21	21—17	24
7. «Торпедо» (М).	20	22—20	23
8. «Заря»	21	17—18	23
9. «Арарат»	21	21—21	22
10. «Нефтчи»	20	18—14	20
11. «Динамо» (Мн).	21	23—21	19
12. «Пахтакор»	21	14—30	18
13. «Торпедо» (Кт).	21	16—21	16
14. «Шахтёр»	20	18—38	15
15. «Спартак» (Ор).	21	19—31	13
16. «Черноморец»	18	10—21	12
17. «Зенит»	20	11—34	12

Навбатдаги турда ҳам «Пахтакор» ўз майдонида ўйнайди. 30 август куни Ростовнинг армия спорт клуби аъзолари «Пахтакор» билан Тошкентда учрашади.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 33-65-45. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш —331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 331780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216. Фан мактаб ва олий ўқув юртлари —334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48-85. Бухоро 3-31-42. Қарши — 38-42. Нукус — 42-62, Самарқанд — 31-972. Термиз — 23-27. Урганч — 34-55, Гулистон — 22-09.